

Τίρανα, 15-10-97

**ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ ΤΩΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΦΑΤΟΣ ΝΑΝΟ.**

Μετά την ολοκλήρωση των συνομιλιών που είχαν οι Πρωθυπουργοί της Ελλάδας Κώστας Σημίτης και της Αλβανίας Φάτος Νάνο, οι δύο ηγέτες παραχώρησαν κοινή συνέντευξη Τύπου. Προηγήθηκε ανάγνωση του Κοινού Ανακοινωθέντος (διανέμεται σε ξεχωριστό δελτίο Τύπου) από τον Αλβανό Κυβερνητικό Εκπρόσωπο και στη συνέχεια οι δύο Πρωθυπουργοί απάντησαν σε ερωτήσεις των Ελλήνων και Αλβανών δημοσιογράφων.

ΝΟΥΑΡΕΜΙ (Αλβανική Τηλεόραση): Θα ήθελα να απευθύνω δύο ερωτήσεις προς τον Πρωθυπουργό της Ελλάδος. Η πρώτη έχει ως εξής: Υπογράφηκε ένα Σύμφωνο Φιλίας μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας. Αναμένεται η επικύρωση του Συμφώνου αυτού από την Ελληνική Βουλή. Πότε θα γίνει αυτό; Η δεύτερη: Τονίσατε σήμερα κατά τις επαφές που είχατε την ανάγκη διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων στα Βαλκάνια. Αυτή είναι η θέση και της Αλβανικής Κυβέρνησης. Μπορεί να λεχθεί αυτό και για τα προβλήματα που υπάρχουν σήμερα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας;

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ: Το Σύμφωνο Φιλίας και Συνεργασίας υπεγράφη μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας. Επικυρώθηκε χθες από τη Διαρκή Επιτροπή της Βουλής και πρόκειται μέσα στις επόμενες εβδομάδες να επικυρωθεί και από την Ολομέλεια της Βουλής.

Ως προς τη δεύτερη ερώτησή σας: Εμείς δεν έχουμε ποτέ αρνηθεί τον διάλογο με την Τουρκία. Εμείς έχουμε πει, επειδή έχουμε μια εμπειρία από το παρελθόν, ότι ο διάλογος αυτός πρέπει να γίνει με ορισμένους κανόνες. Δεν μπορεί να είναι διάλογος για όλα τα θέματα. Πρέπει να είναι διάλογος γύρω από συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία επιδέχονται και συζήτηση. Η εδαφική ακεραιότητα της χώρας δεν επιδέχεται συζήτηση. Συζήτηση, π.χ., μπορεί και πρέπει να γίνει σε σχέση με το θέμα της υφαλοκρηπίδας, συζήτηση που πρέπει να καταλήξει στη σύνταξη ενός συνυποσχετικού. Αυτή τη συζήτηση όμως την αρνείται η Τουρκία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΝΕΛΛΑΚΗΣ (Αθηναϊκή): Κύριε Πρωθυπουργέ της Αλβανίας, θα ήθελα να μου πείτε ποια είναι σήμερα η επιρροή του αμερικανικού στοιχείου στις προσπάθειες που κάνετε, μετά τη μεγάλη κρίση που πέρασε η χώρα σας, για τη δημοκρατία, ευημερία και ασφάλεια στην περιοχή, σε συνεργασία με την Ελλάδα, τα Βαλκάνια και άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φ. ΝΑΝΟ: Φυσικά, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο, ούτε λιγότερο, στην επιρροή που ασκούν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής για τον εκδημοκρατισμό των διεθνών σχέσεων και τη στήριξη των δημοκρατικών διαδικασιών, των μεταρρυθμίσεων της οικονομίας

ας της ελεύθερης αγοράς και της ανάπτυξης των πολιτισμένων κοινωνιών στις μετακομ-
μουνιστικές κοινωνίες, καθώς και της υποστήριξης των πρωτοβουλιών της Ενωμένης
Ευρώπης, προκειμένου οι χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης να ενσωματωθούν
στις διαδικασίες της Δυτικής Ευρώπης, όπως επίσης και της υποστήριξης των προσπα-
θειών των χωρών της Βαλκανικής (διμερών και πολυμερών) με στόχο την αποκατάστα-
ση ηρεμίας και σταθερότητας στην περιοχή. Με δυο λόγια η περιοχή αυτή να είναι ανοι-
χτή στις ευρωπαϊκές δομές.

Για την Αλβανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έχουν προτεραιότητα ως ευρωπαϊ-
κό εταίρο. Ο ιστορικός αλλά και ο σημερινός ρόλος τους συνίσταται στη στήριξη
όλων εκείνων των διαδικασιών που προάγουν την εθνική συμφιλίωση και την κατοχύ-
ρωση των δημοκρατικών και ευρωπαϊκών αξιών και στην Αλβανία. Από αυτή την ά-
ποψη εμείς αισθανθήκαμε κοντά, γιατί είμασταν εκείνοι που εκλεγθήκαμε από την ελεύ-
θερη βούληση του αλβανικού λαού που εκφράστηκε πανηγυρικά στις εκλογές της 29^{ης}
Ιουνίου. Πρόκειται όντως για αναγκαίες πρωτοβουλίες που προωθούν τις αξίες τις οποί-
ες εγώ ανέφερα προηγουμένως. Πρωτοβουλίες που προωθούν τις δημοκρατικές και ει-
ρηνικές εξελίξεις στα Βαλκάνια και επίσης συμβάλλουν στην υλοποίηση προγραμμάτων
της διεθνούς κοινότητας προς υποστήριξη της Αλβανίας.

Συμπερασματικά θα έλεγα ότι η επιρροή των ΗΠΑ είναι εξαιρετικά θετική.

ΑΛΒΑΝΙΔΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ (Πρακτορείο ENTER): *Μια ερώτηση για τον κ. Σημίτη
και μια ερώτηση για τον κ. Νάνο.*

*Για τον κ. Σημίτη: Πιστεύετε ότι με την άνοδο στην εξουσία της Κυβέρνησης Φάτος Νάνο
άλλαξε η αντιμετώπιση της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία; Και αν ναι, προς ποια
κατεύθυνση;*

*Για τον κ. Νάνο: Ζητήσατε και σας προσέφεραν κάποια άλλη πίστωση με πιο ευνοϊκούς
όρους από την ελληνική πίστωση για την οποία υπογράψατε σήμερα;*

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ: Όσον αφορά το θέμα της αντιμετώπισης της μειονότητας, ισχύει μια γενι-
κή αρχή: Όσο πιο δημοκρατικές είναι οι διαδικασίες σε μια χώρα, τόσο καλύτερη είναι η
αντιμετώπιση μιας μειονότητας.

Φ. ΝΑΝΟ: Εξ ίσου καλή είναι και η ελληνική πίστωση, η οποία χορηγήθηκε σε συνάρ-
τηση όχι μόνο με τα αιτήματα και τις ανάγκες πρώτης προτεραιότητας, αλλά και υπό ό-
ρους, τους οποίους ο συνάδελφός μου κ. Σημίτης και η Κυβέρνησή του γνωρίζουν καλά
πόσο αναγκαίοι είναι και μάλιστα σε μια περίοδο, κατά την οποία το Διεθνές Νομισματι-
κό Ταμείο υπαγορεύει μια οικονομική πολιτική λιτότητας, προκειμένου να ξαναρχίσει η
οικονομική άνοδος της χώρας. Και εμείς θεωρούμε αυτή την ελληνική βοήθεια μια από
τις πιο σημαντικές συμβολές για την υποστήριξη της Αλβανίας.

ΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Βήμα): *Κύριε Πρωθυπουργέ της Ελλάδος, δεδομένου ότι από το κλι-
μάκιο των Υπουργών που σας συνοδεύει απουσιάζει ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και
Θρησκευμάτων της Ελλάδος κ. Γεράσιμος Αρσένης και δεδομένου επίσης –απ’ ό,τι είδα
– δεν υπάρχει συγκεκριμένη αναφορά στο Κοινό Ανακοινωθέν που μόλις αναγνώσθηκε,
θέλω να σας ρωτήσω εάν στην «ατζέντα» των συζητήσεών σας με την αλβανική κυβέρ-
νηση υπήρχαν συγκεκριμένα θέματα εκπαίδευσης της ελληνικής μειονότητας καθώς και
εκκλησιαστικά θέματα.*

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ: Συζητήσαμε με τον κ. Νάνο τα θέματα της εκπαίδευσης της ελληνικής
μειονότητας. Από τη δική μας πλευρά διαπιστώσαμε ότι υπάρχουν ορισμένα προβλήμα-

τα. Υπάρχουν, για παράδειγμα, παιδιά τα οποία θα ήθελαν να έχουν και ελληνική παιδεία και επειδή δεν βρίσκονται στις καθορισμένες ζώνες, δεν μπορούν να έχουν αυτή την παιδεία. Και συμφωνήσαμε ότι θα βρούμε τρόπους, και συζητήσαμε αυτούς τους τρόπους, για να βελτιωθεί το επίπεδο παιδείας σε όλα τα παιδιά της ελληνικής μειονότητας σε όλη την Αλβανία.

Ως προς το σκέλος της ερώτησής σας που αφορά τα εκκλησιαστικά, με τον κ. Νάνο δεν συζητήσαμε εκκλησιαστικά θέματα. Διότι τα εκκλησιαστικά θέματα ανήκουν στην πρωτοβουλία και την ευθύνη της Αλβανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας. Επισκέφθηκα τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιο, συζήτησα μαζί του, αλλά αυτή ήταν μια επίσκεψη στο πλαίσιο μιας επαφής που ήθελα ως Έλληνας Πρωθυπουργός να έχω με την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας.

ΣΟΧΟΛΟΛ ΝΤΑΣΙ (Εφημερίδα Αλμπάνια): Μια ερώτηση για τους δύο Πρωθυπουργούς: Συζητήθηκε μεταξύ των δύο αντιπροσωπειών το ζήτημα του Κοσσυφοπεδίου; Εάν συζητήθηκε, τι ειπώθηκε; Και γιατί δεν αναφέρθηκε στο Κοινό Ανακοινωθέν;

Φ. ΝΑΝΟ: Φυσικά, δεν συναντηθήκαμε για να συζητήσουμε μόνο τις ελληνο-αλβανικές σχέσεις, αλλά και θέματα που αφορούν την κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και το επίμαχο θέμα του Κοσσυφοπεδίου. Θέμα ακόμη άλυτο και φυσικά μη επιδεχόμενο λύση έξω από τη λογική που εκφράζεται και στην Κοινή Δήλωση και στο Κοινό Ανακοινωθέν Τύπου. Βρήκαμε κατανόηση, υπήρξε πλήρης ταύτιση απόψεων, ώστε και αυτό το ζήτημα να αποτελέσει ουσιώδες συστατικό των διμερών και πολυμερών πρωτοβουλιών στην περιοχή και ευρύτερα, με στόχους την αποκλιμάκωση της έντασης μεταξύ των γειτόνων στα Βαλκάνια, την ειρηνική ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των εθνών, ανθρώπων και εθνοτήτων σε διάφορες βαλκανικές χώρες, την ανάπτυξη διαδικασιών ανοίγματος των κοινωνιών των Βαλκανίων, του εκδημοκρατισμού τους και το ξεπέραςμα των προβλημάτων που δημιουργήσαν διενέξεις του παρελθόντος και τώρα κυρίως η οικονομική φτώχεια, λόγω των μεταρρυθμίσεων της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς, οι οποίες, όμως, συνεπάγονται σοβαρές προσπάθειες για τον εξευρωπαϊσμό των Βαλκανίων. Αυτές οι αντιλήψεις, στις οποίες αναφέρθηκα, συμπεριλαμβάνονται στις γραπτές και δημοσιοποιημένες δηλώσεις μας, που απηχούν την κοινή αντίληψή μας για το κοινό μας μέλλον.

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ: Αρχές του Νοέμβρη πρόκειται να συνέλθει στην Κρήτη η Βαλκανική Συνάντηση Κορυφής. Συνάντηση αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, καθώς και υπουργών Εξωτερικών των βαλκανικών χωρών. Σκοπός της συνάντησης αυτής είναι να συζητήσουμε τα πολυμερή θέματα των Βαλκανίων, να προωθήσουμε τη συνεργασία ανάμεσα στις βαλκανικές χώρες και να εξετάσουμε επίσης πώς μπορεί να υπάρξει περισσότερη ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή. Σε διμερές επίπεδο, ο κάθε πρωθυπουργός ή αρχηγός κράτους θα έχει την ευκαιρία να συζητήσει και διμερή προβλήματα με άλλους πρωθυπουργούς και αρχηγούς κρατών. Σκοπός μας είναι να δημιουργήσουμε έναν τέτοιο μηχανισμό συνεργασίας, ώστε όλα τα προβλήματα, τα οποία υπάρχουν στην περιοχή, να μπορούν να ξεπεραστούν μέσα από διάλογο και συνεργασία. Και το Κοσσυφοπέδιο είναι ένα από τα προβλήματα αυτά που μπορεί, μέσα από διάλογο και συνεργασία, να βρει ισορροπημένες λύσεις.

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ (Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων): Η ερώτησή μου απευθύνεται και στους δύο Πρωθυπουργούς: Συζητήσατε το θέμα των συνόρων και πώς διασφαλίζεται η αποφυγή επεισοδίων στο μέλλον;

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ: Κύριε Χατζόπουλε, τι εννοείτε «θέμα συνόρων»; Θέμα συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας δεν υπάρχει πλέον. Υπάρχει ένα θέμα καθορισμού ακριβώς των γραμμών των συνόρων, τεχνικό θέμα, η τοποθέτηση, δηλαδή, των σημείων εκείνων – των πυραμίδων όπως λέγονται – τα οποία επισημοποιούν τα σύνορα. Αυτό είχε αρχίσει πριν από την κρίση, σταμάτησε λόγω της κρίσης και θα ξαναρχίσει. Οσον αφορά τα σύνορα και τα επεισόδια που μπορεί να προκαλούν εκεί διάφοροι που ασχολούνται με εγκληματικές ενέργειες, η απάντησή μας είναι σαφής και προκύπτει επίσης από το πρωτόκολλο που υπογράψαμε για στενή συνεργασία των Αστυνομιών των δύο χωρών.

Φ. ΝΑΝΟ: Δεν μπορώ παρά να υποστηρίξω και να συμπληρώσω εκείνα που είπε ο συνάδελφός μου κ. Σημίτης. Κατά την περίοδο της κρίσης, όταν στην Αλβανία κατέρρευσε το κράτος μας, το Ελληνικό κράτος μας συμπεριφέρθηκε φιλικά, ανθρώπινα, βοηθώντας την Αλβανία και στην υπεράσπιση των εξωτερικών της συνόρων. Φυσικά, σήμερα μιλήσαμε για τα σύνορα, αφού αποφασίσαμε και για τη διάνοιξη τριών νέων συνοριακών διόδων, προκειμένου να διευκολύνεται η ομαλή η διέλευση των πολιτών των δύο χωρών. Και διεξάγουμε από κοινού προγράμματα, καταβάλλουμε προσπάθειες για την από κοινού αντιμετώπιση του προβλήματος, με στόχο την απομόνωση των εγκληματιών, ώστε οι τελευταίοι να μην επεμβαίνουν στην ομαλή ζωή των πολιτών. Αυτές οι κοινές προσπάθειές μας αποβλέπουν στη φύλαξη των συνόρων, στη διασφάλιση της έννομης τάξης και στην ασφάλεια των νόμιμων διασυνοριακών συναλλαγών. Είμαι πεπεισμένος ότι όλες οι δημοκρατικές κυβερνήσεις του κόσμου θεωρούν ότι όλοι οι εγκληματίες δεν έχουν πατρίδα και υπ' αυτή την έννοια πρέπει να απομονώνονται.

ΖΕΡ Ι ΠΟΠΟΥΛΙΤ (εφημερίδα): Μια ερώτηση και για τους δύο πρωθυπουργούς. Ποια είναι η εκτίμησή σας για την επίσκεψη που μόλις περατώθηκε;

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ: Η επίσκεψη ήταν από τη δική μας πλευρά ένα μήνυμα φιλίας προς τον αλβανικό λαό κι ένα μήνυμα συμπαράστασης στην προσπάθεια που καταβάλλει για την ανασυγκρότηση της χώρας του. Αυτό το μήνυμα φιλίας συνάντησε επίσης ένα εξ ίσου σημαντικό μήνυμα φιλίας από την αλβανική πλευρά. Διαπιστώσαμε πολύ εύκολα ότι μέσα στα Βαλκάνια τα οποία εξελίσσονται μπορούμε ν' ακολουθήσουμε κοινούς δρόμους. Οτι ο χώρος αυτός, στον οποίο βρισκόμαστε, χρειάζεται και τις προσπάθειες των δύο λαών μας για να αναπτυχθεί, και ότι ο καθένας μπορεί να συμβάλει με το δικό του τρόπο.

Υπάρχουν ακόμα πολλά να γίνουν. Υπάρχουν πολλές καθυστερήσεις στη συνεργασία. Αλλά είμαι βέβαιος ότι οι ρυθμοί της συνεργασίας θα επιταχυνθούν και θα είναι όλο και περισσότερο αποδοτικοί και αποτελεσματικοί και για τις δύο χώρες.

Οσον αφορά την ανασυγκρότηση της Αλβανίας, διαπιστώσαμε ότι προχωρεί. Και ότι παρά τα τεράστια προβλήματα, υπάρχει η θέληση και η γνώση για την αντιμετώπισή τους. Θα είμαστε και στο μέλλον στο πλευρό της Αλβανίας σ' αυτή την προσπάθειά της να ανασυγκροτηθεί, γιατί η προσπάθεια αυτή είναι και προς το δική μας συμφέρον. Η ανάπτυξη της κάθε χώρας στα Βαλκάνια βοηθά και την ανάπτυξη των άλλων χωρών. Και έχουμε συμφέρον να αναδείξουμε το βαλκανικό χώρο ως ένα χώρο, ο οποίος εξελίσσεται και μπορεί να παίξει ένα ρόλο στην Ευρώπη.

Η επίσκεψή μας αυτή είναι μία μέσα στις πολλές επισκέψεις που έχουν γίνει. Όμως, πιστεύω ότι είναι ένας σταθμός. Και είναι σταθμός γιατί αποδείχθηκε μετά την κρίση ότι έχει γίνει μια νέα αρχή. Αρχή πολύ πετυχημένη και με μέλλον.

Φ. NANO: Θα διατυπώσω την άποψή μου ως ακολούθως: Η επίσκεψη αυτή και οι συνομιλίες υψηλού επιπέδου έγιναν την κατάλληλη στιγμή. Ήταν επίσκεψη απόλυτα πετυχημένη, με αποτελέσματα που υπόσχονται πολλά για το μέλλον της μακροπρόθεσμης συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας, για το ευρωπαϊκό μέλλον της Αλβανίας. Με λίγα λόγια δεν ήταν σαν τις προηγούμενες επισκέψεις υψηλού επιπέδου. Ήταν πολύ πιο ουσιαστική, πολύ πιο ποιοτική επίσκεψη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ (Ελεύθερος): *Κύριε Πρωθυπουργέ της Αλβανίας, πέρα από τα διμερή θέματα που συζητήσατε, μήπως σας απασχόλησαν και ζητήματα ευρύτερου ελληνικού ενδιαφέροντος, όπως το πρόβλημα της Ελλάδας με τα Σκόπια, οι ελληνοτουρκικές σχέσεις και το Κυπριακό; Και ποιες είναι οι θέσεις της αλβανικής Κυβέρνησης για τα θέματα αυτά;*

Φ. NANO: Φυσικά, δεν αναλαμβάνουμε να λύσουμε προβλήματα άλλων. Εμείς αναπτύσσουμε ιδέες, πρωτοβουλίες, αναλαμβάνουμε κοινές ενέργειες, που αντανακλούν τις ίδιες αντιλήψεις και πολιτικές προσεγγίσεις που ταυτίζονται με την ευρωπαϊκή φιλοσοφία, τη φιλοσοφία της Ενωμένης Ευρώπης. Προσεγγίσεις που φυσικά δίνουν λύση και σε διμερή προβλήματα της περιοχής μας, που κληρονομήθηκαν. Απ' αυτή την άποψη, δεν υπάρχει μη ταύτιση απόψεων με την ελληνική Κυβέρνηση, στην εκτίμηση των ενεργειών που πρέπει να γίνουν, στους διμερείς και πολυμερείς συσχετισμούς στα Βαλκάνια, για την επίλυση των προβλημάτων που κι εσείς αναφέρατε. Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχει εκείνο το θεσμικό οπλοστάσιο που συντελεί στην άμβλυση των αντιθέσεων σε περιοχές, των οποίων η κατάσταση ευαισθητοποιεί την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη.

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ - Φ. NANO: Κυρίες και κύριοι, σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας.